

Outi Pieski Eatnamastit

Trondheim kunstmuseum
07.02.2026-03.05.2026

Láidehus

Introduction

Den samiske tradisjonen er basert på gjensidighet, respekt og lik status mellom natur og mennesker. Vårt land blir ofte fremstilt som villmark eller ingenmannsland. Jeg ønsker å vise at det er et kulturlandskap som har utviklet seg i sameksistens med alle levende vesener, inkludert mennesker. Jeg bruker begrepet «radikal mykhet» når jeg beskriver verkene mine, fordi jeg mener det er radikalt å elske, ønske vel, å hjelpe og helbrede.

OUTI PIESKI

Kunstneren Outi Pieski er bosatt i Ohcejohka (Utsjoki) i Finland, i det nordlige Sápmi – landområdet som har vært bebodd av den samiske urbefolkningen i tusenvis av år, lenge før dagens landegrenser ble opprettet. I sitt arbeid reiser Pieski spørsmål om samisk historie, filosofi og kultur, og hvordan dette påvirker samisk liv i dag. Gjennom maleri, fotografi, tekstil, video, grafikk og installasjoner utforsker hun forholdet mellom mennesker og natur.

For Pieski er det å skape en dypt personlig handling som styrker forbindelsen vår til landskapet og den natur som finnes både i oss og rundt oss. I det samiske verdensbildet er det en klar sammenheng mellom mennesker, dyr, planter og naturkreftene. Naturen er et sammenvevd system der alle vesener – både synlige og usynlige – er beslektet og avhengige av hverandre.

Hennes arbeid har røtter i den samiske håndverks-tradisjonen duodji, og hun bruker ofte tekstiler i kunsten sin. Men duodji er mer enn bare en håndverkstradisjon, forklarer Pieski. Den brukes til å lage hverdagsgjenstander, klær og smykker, men er også et helhetlig begrep som omfatter det samiske verdensbildet. Da samene ble nektet å utøve sin spiritualitet, gjemte de i stedet spirituelle symboler i håndverket sitt. Håndverk var en måte å gjøre motstand på. Duodji er en kollektiv måte å skape på, og handlingen styrker også båndene mellom mennesker, mellom tidligere og fremtidige generasjoner og til naturen. For Pieski er arbeidet med duodji også en metode for å helbrede traumer som spenner over generasjoner og en måte å befeste det opprinnelige forholdet til landskapet og alt

levende. Hun bruker begrepet «radikal mykhet» for å forklare hvordan duodji forholder seg til sårbarhet, ærlighet, følsomhet og fellesskap.

Utstillingstittelen *Eatnamastit* kommer fra tittelen på et nytt verk som Pieski har laget spesielt til denne utstillingen, og kan beskrives som å forankre seg i naturen. Miljøene fra bygden der hun bor løper som en rød tråd gjennom kunsten hennes.

Pieski sine landskap bryter med kunsthistorien, der landskap ofte har fungert som bakgrunn for historiske scener, markert territorium og vært attraktive objekter for byboere. For Outi Pieski er landskapene i disse bildene en legemliggjøring av hennes egne erfaringer, som igjen gjenspeiler tidligere generasjoners erfaringer.

KURATORER: ANNA JOHANSSON OG MARCUS POMPEIUS

I 2021 ble det igangsatt en regjeringsoppnevnt granskning av de politiske tiltakene som ble iverksatt mot det samiske folket av statene Norge, Finland og Sverige. Sannhets- og forsoningskommisjonen har som mål å kartlegge de politiske tiltakene fra et historisk perspektiv og deres konsekvenser for det samiske folket i dag.

Verket *Eatnamastit – Love Letters with Land* reflekterer over kommisjonens arbeid og konsekvensene av dette; gleden over en mulig ny begynnelse mellom de nordiske landene og muligheten for sameksistens. Men det er også et mørke, sorg og fortvilelse som kommer frem i vitnesbyrdene som forteller den motsatte historien; Den underliggende melankolien over alt det samiske folket har vært nødt til å tåle, fra kolonisering til gruveindustri, og nå raske endringer i naturen på grunn av klimakrisen og en ny bølge av grønn kolonialisme som følger majoritetssamfunnets presserende behov for å øke energiproduksjonen.

Formene i verket kan ses som en flokk fugler som bærer budskap fra hjemlandene sine, som gjennomgår dyptgripende endringer. Betrakteren kan plassere seg selv i sentrum av verket, midt i fuglenes flukt, og sende hilsener til sine egne hjemland. For å si at de tenker på stedene som var, som fortsatt er, og som er i ferd med å gå tapt og gjenfødes til noe vi ennå ikke kjenner. Fuglene i verket formidler både frykt og sorg over de enorme tapene, og kjærligheten og solidariteten vi har for og med jorden og dens innbyggere.

OUTI PIESKI I DIALOG MED PAULIINA FEODOROFF, 2025

I en samtale med Gabriel Bohm Calles og Marcus Pompeius på Malmö konstmuseum snakker Outi Pieski om sitt eget verdenssyn og det samiske folks verdenssyn, hvordan hennes kultur påvirker maleriene hennes, landskapets betydning, den kollektive arbeidet med å gjenvinne den stjålne ládjogahpiren og den samiske håndverkstradisjonen duodji.

Malmö Konstmuseum (MKM) *Dine verk er dypt forankret i hjemlandet Sápmi og det samiske samfunnet, og blir stilt ut over hele verden i samtidskunstsammenheng. Hvordan opplever du denne kontrasten?*

Outi *Kunsten min er for landet, for hjemlandet mitt og for folket mitt, det samiske samfunnet, men jeg ønsker at kunsten min skal være forståelig for alle. Jeg skjønner imidlertid at verkene kan oppfattes ulikt avhengig av ens bakgrunn og erfaring.*

Som urfolkskunstnere, samiske kunstnere, forventes det ofte at vi er politisk aktive. At vi tar opp og arbeider med samisk manglende selvbestemmelse, med landrettighetskonflikter og så videre. Mange av mine verk har en klar og presis politisk betydning, men de har også en dypt personlig betydning som handler om mine erfaringer og om spiritualitet. Jeg mener det er viktig å også ta opp følsomme og sårbare temaer. Når man kombinerer disse ulike nivåene av både politiske og sensitive spørsmål, tror jeg vi kan få en bedre forståelse for, og større innflytelse på for eksempel landrettighetsspørsmål og hvordan de påvirker oss. Jeg mener billedkunst er en av de beste måtene å uttrykke ting som ikke kan beskrives med ord.

MKM *Din praksis har en klar tilknytning til det tradisjonelle samiske håndverket duodji. Kan du fortelle litt om hvordan denne tradisjonen har påvirket arbeidet ditt?*

Outi Jeg studerte ved Kunstakademiet i Helsingfors, som underviser i en vestlig måte å se på samtidskunst. Jeg har også bakgrunn i samisk duodji. Duodji er en kollektiv måte å skape på. Det er vår forbindelse til hverandre, til tidligere og fremtidige generasjoner og til naturen. For meg representerer duodji en radikal mykhet som handler om sårbarhet, ærlighet, følsomhet og fellesskap.

I arbeidet mitt kombinerer jeg disse to konseptene, disse to forskjellige bakgrunnene. Jeg synes det er veldig viktig og interessant å føre sammen disse to verdenene, så jeg kan oppdage nye måter å forstå og tenke på.

I forlengelsen av dette ønsker jeg også å øke bevisstheten om hvordan vi verdsetter håndverk. Vi leser og tolker ofte håndverk forskjellig avhengig av konteksten det vises i, og vi verdsetter håndverk forskjellig når det er skapt av noen med en annen kulturell bakgrunn. Jeg synes dette er en viktig diskusjon å ta.

MKM *Det er en sterk åndelighet i din praksis som også er til stede i duodji.*

Outi Jeg liker ikke ordet åndelighet, men jeg finner ikke noe bedre ord. Den samiske måten å se ting på er annerledes. Det er mer som et verdenssyn eller en filosofi. For eksempel er praktiske handlinger, som å plukke bær, ta garn fra elva eller lage håndverk, knyttet til åndelighet; du praktiserer åndelighet samtidig. Ting skjer samtidig, på samme nivå, uten hierarkier.

Det er en likhet mellom utøvelsen av duodji og maling. Begge er som ritualer, en metode for helbredelse og en måte å ta vare på seg selv og sin åndelige kontakt. En lignende følelse oppstår når du er i skogen eller i fjellet og gjør hverdagslige ting, som å gå på ski, gå tur eller sanke gaver fra naturen.

Det er også en praktisk måte å ta vare på sin tilknytning til naturen på. Men det er ikke lett å snakke om slike åndelige spørsmål i dag. Urfolksfilosofier blir i dag appropriert på mange måter.

***MKM** Mange av verkene dine er oppkalt etter bestemte steder. Dette kan tyde på at de har en spesiell betydning. Kan du fortelle mer om dette?*

Outi Fremfor alt understreker jeg i maleriene mine forbindelsen jeg har til bestemte steder i landskapet i hjemregionen min. Det er min måte å fordype kontakten med landet på. Når jeg har hatt viktige opplevelser på et sted og deretter maler den opplevelsen, styrker det den i meg. Det har en rituell betydning. Det ligger alltid en historie eller en konkret hendelse bak maleriet. Det å male et landskap er ikke en utsikt man kan betrakte på avstand, men et sted å handle. Det er et verb. Det er alltid en handling.

Jeg er også interessert i de mange nivåene av mening som finnes i et landskap som man har et forhold til; det du har opplevd der, historiene til dine slektninger og forfedre på disse stedene, og deretter også det filosofiske eller åndelige planet. Det er mange sammenvevde betydninger i et landskap. Og noen steder, som visse fjell, er hellige steder.

Veldig nær meg ligger et fjell som heter Giisavárri, og «giisa» betyr «treboks», som en kiste, hvor du kan legge skattene dine. I dette fjellet er det gjemt en giisa. En av onklene mine spekulerte mye på hvor han skulle kunne finne denne skatten, hva han måtte gjøre for å finne den, hva slags verktøy han kom til å trenge og så videre. Samtidig kan historien også ses som en metafor som handler om forholdet vårt til naturen og landskapet.

MKM *Landskapene gir et inntrykk av et forhold, av gjensidighet og en oppløsning av innsiden og utsiden.*

Outi Ja. Det ene nivået er selve maleprosessen, som jeg beskriver som litt likt matlaging. Det er selve materialene, væsker og pigmenter, og det er veldig fint å leke med disse materialene og gi materialet selv muligheten til å ta visuelle valg som jeg deretter bygger videre på. Når jeg begynner å male, er det veldig lite jeg kan kontrollere. Det går som det går, og jeg ser faktisk ikke resultatet før det har tørket.

MKM *Så det føles godt å, på en måte, overlate det i noen annens hender?*

Outii Ja, noen andre gjør jobben, og så følger jeg bare med. En annen ting er at maleriets overflate gir øyet frihet til å bevege seg; øyet fester seg ikke på ett punkt. Et hus bygget av mennesker fryser liksom øyet, synes jeg, sammenlignet med når du er i en skog eller på fjellet, hvor øynene dine beveger seg hele tiden. Du ser noe nært, du ser noe langt unna. Du har denne bevegelsen, og det gir virkelig en følelse av frihet, som om du glemmer deg selv. Jeg prøver å skape noe lignende i maleriene mine. Det er derfor jeg elsker detaljer. Du kan ikke bare fokusere på én ting i lang tid, blikket ditt beveger seg.

MKM *Frynser er et tilbakevendende element i maleriene dine, og de siste årene også i installasjonene dine. Kan du fortelle litt om det?*

Outi Jeg ser frynser i maleriene som det samiske sjalet, for eksempel i serien *Nuvvos Áilegas*. Det er ikke selve sjalet, men det representerer sjalet med sine frynser. Jeg bruker ofte deler av klær, stoffbiter, i maleriene for å formidle nærhet, som om personen er synlig, selv om det ikke er noen person eller noe menneske synlig i selve maleriet.

Klær er det som er nærmest kroppen din. Du er dekket av stoffet, det er veldig intimt, så det er også en grunn til at jeg vil bruke det i maleriet. For å få denne intime forbindelsen med landet.

Jeg ville også å kombinere maleri og håndverk. Maleriet i seg selv er også et håndverk. Det er et stykke materiale, laget av en person på samme måte som et håndverk. Selv om maleriet skaper en illusjon av et landskap, som et vindu eller noe, er det fortsatt et stykke konkret materiale, og det har fortsatt en form for kraft og betydning.

Noen ganger sammenligner jeg også maleriet med den samiske sangtradisjonen, joik. Når du joiker for noen eller noe, en person eller et sted, sier vi ikke at det beskriver personen eller stedet, men snarere at du gjør dem levende i det øyeblikket, der og da. Jeg tenker på malerier på en lignende måte; de beskriver ikke landskapet, men gjør det levende der og da.

MKM Er det lignende ideer bak serien med malerier med tittelen *The Female Guardian Spirit*, med en kant nederst?

Outi Ja, det har en lignende betydning som frynser. Maleriet, som jeg har kalt *The Female Guardian Spirit Sáráhkká at Linjineaggi-myren*, er et spesifikt myrområde. Nederst er det en kant fra den samiske gáktit eller koften, regaliene. I disse tre maleriene ønsket jeg å formidle hvordan de kvinnelige beskyttelsesåndene er på bestemte steder i landskapet. De tre kvinnelige beskyttelsesåndene Juoksáhkká, Uksáhkká og Sáráhkká er fortsatt en del av den samiske tenkemåten.

Tidligere oversatte jeg «kvinnelig beskyttelsesånd» med «gudinne». Senere synes jeg at det ble feil å bruke ordet gudinne, fordi det tilhører en annen religiøs bevegelse. Det er ikke den tradisjonelle

samiske måten å si det på, så jeg har begynt å bruke kvinnelig beskyttelsesånd i stedet, et ord som jeg vet at noen samiske forskere også bruker.

MKM *La oss gå tilbake til det du sa om landskapet som et verb, en hendelse, snarere enn et substantiv, en ting. Når du oppkaller et maleri etter et hellig fjell, handler det om så mye mer enn det, ikke sant?*

Outi Jeg prøver å skape en fysisk opplevelse som ligner den du kan ha når du opplever viktige steder i landskapet. Dette er noe vi alle kan ha. Selv om jeg maler steder som ligger i min hjemregion og er viktige for meg, så prøver jeg i å skape en mulighet for alle til å føle en tilknytning til steder som er viktige for dem i både maleriene mine og i installasjonene. Jeg tror vi deler lignende opplevelser på forskjellige steder. Opplevelsene er de samme fordi vi er mennesker. Vi har visse måter å være i sammenkoblet på.

MKM *Noen av verkene dine har titler fra juridiske tekster.*

Outi Ja, jeg er interessert i ideen om «naturens voktere». Noen steder, for eksempel i Aotearoa/New Zealand eller i Ecuador, har visse elver og fjell fått samme juridiske rettigheter som mennesker. Kanskje dette også kan være nyttig i Sápmi, hvor vi kjemper mot industriell bruk av land. Som kunstner, som poetisk maler, synes jeg det er fascinerende hvordan disse juridiske tekstene kan inneholde så poetiske setninger og samtidig ha en klar politisk betydning. De består av mange lag, man kan virkelig føle sårbarheten. Det synes jeg er veldig fascinerende.

En setning er hentet fra den ecuadorianske grunnloven: «Uavhengig rett til å eksistere og blomstre». Verket *Det hellige fjellet Rástegáísá som juridisk person* er knyttet til Norge, hvor det er planer om å bygge gigantiske vindparker, mange av dem i samiske områder.

Noen av dem ligger i de viktigste områdene for reindrift. En av vindparkene er planlagt i fjellområdet Rástegáisá. Fjellet Rástegáisá regnes som det helligste fjellet i hele området rundt elven Deatnu/Tana. Jeg ønsket å lage disse maleriene som om Rástegáisá hadde samme juridiske rettigheter som en person. Det har smykker som kvinner bruker og frynser fra sjal. Smykkene bæres på brystet, på det stedet man peker når man vil si: «Jeg er meg!»

MKM *Mange av verkene dine er laget kollektivt, for eksempel de store installasjonene med frynser. Kan du si mer om viktigheten av å jobbe sammen?*

Outi Ja, disse frynseverkene er laget av flere samiske kvinner. Sammenlignet med den vestlige tankegangen, hvor kreativitet er basert på individualisme, handler samisk duodji om kollektiv kreativitet. Vi bærer kunnskapen fra våre forfedre.

Kollektiv kreativitet handler om det vi har bestemt sammen og det tidligere generasjoner har bestemt. Det videreføres til fremtidige generasjoner. Jeg synes det er fascinerende og veldig sunt. Det er vanskelig i dag når alt er så individuelt. Du er hovedskaperen av ditt eget liv, og dette fører til mye press. Den kollektive måten å gjøre ting på, duodji-praksisen, strider mot individualismen vi lever i nå, og også mot den hierarkiske måten å tenke på.

Å lage frynser er enkelt, men når du gjentar det, skaper det en rituell situasjon hvor du kan konsentrere deg om sting som foregår inni deg.

Å lage duodji er som å lage klær til en annen person; det er en kjærlighetshandling. Du gir virkelig din kraft og energi og dine tanker til denne praktiske håndverksprosessen, og den gir også energi eller kraft tilbake.

MKM *Det tverrfaglige prosjektet Máttaráhkku ládjogahpir (Foremother's Hat of Pride) er også et samarbeidsprosjekt. Her arbeider du med den historiske undertrykkelsen og utryddelsen av samiske skikker, språk og rettigheter gjennom kolonisering og assimileringspolitikk.*

Outi Dette arbeidet er et samarbeid med den finske forskeren Eeva-Kristiina Nylander. Ládjogahpir, hornluer, ble brukt av kvinner mellom 1750-tallet og tidlig på 1900-tallet. Den buede, hornlignende formen, kjent som *fierra*, gir ládjogahpiren sitt karakteristiske utseende. Disse hattene ble forbudt av den kristne, pietistiske læstadianske bevegelsen, hvis tilhengere hevdet at djevelen bodde inne i *fierraen*, i hornet. Mange ládjogahpirat finnes nå i museer, hvor de presenteres som gjenstander i etnografiske samlinger. Eeva-Kristiina og jeg gikk sammen om å finne nye måter å gjøre disse hodeplaggene levende igjen. Vi kaller det «craftivism», et viktig verktøy for hvordan vi snakker sammen om vanskelige temaer og de generasjonsoverskridende traumene og erfaringene som alle samiske kvinner har. Vi bærer historiene til våre mødre og bestemødre i kroppene våre, og å gjøre duodji sammen kan være en veldig god måte å gå dypere inn i disse følelsene på. Det har vært følelsesmessig befriende og viktig, med mye latter og tårer.

Fotografiverket om ládjogahpiren med de 47 mest ettersøkte formødrene refererer til Andy Warhols arbeid med de 13 mest ettersøkte mennene. Vi ønsket å vise hvordan disse hodeplaggene er som fanger i museer rundt om i verden, uten makt eller betydning. Men når du lar de komme sammen, blir det kraftfullt. Vi ønsker å masseprodusere hornluer i fremtiden.

MKM *Videoverket Listening with Ancestors er et annet verk i serien.*

Outi Ja. Dette ble laget sammen med Biret Haarla Pieski, datteren min, som er danser og koreograf. Vi arrangerte et møte mellom de to ládjogahpir-hattene. En ny og en gammel forfedres hatt fra Kulturen und Kunste der Welt-samlingen i Hamburg. Koreografien handler om kontakten og følelsene som oppstår i dette møtet. Det er et møte med en gammel formoder som har vært alene i veldig lang tid, og verket uttrykker ønsket vårt om å snakke samisk med henne, lengselen vår etter å sende hilsener fra hjemlandet vårt, fra samiske samfunn, og ønsket vårt om at de skal komme hjem igjen.

Verket er også knyttet til ideen om rematriering. Eeva-Kristiina beskriver det som at rematriering begynner der repatriering slutter: Hva skjer når de samiske eiendelene er returnert til de samiske samfunnene? Det er viktig at eiendelene våre ikke bare blir liggende i kjellere på samiske museer, helt alene. Vi ønsker at de skal resosialiseres i de samiske samfunnene og bli levende, aktive medlemmer av det samiske samfunnet. Gjennom disse subjektene, ikke objektene, kan vi huske og gjenlære kunnskaper fra våre forfedre. Rematriering betyr å returnere til sitt hjemland.

GABRIEL BOHM CALLES & MARCUS POMPEIUS

MED OUTI PIESKI

26 februar 2025

Outi Pieski
Eatnamastit

Trondheim kunstmuseum
Bispegata 7 b, 7013 Trondheim

7. februar – 3. Mai 2026

Kuratorer Anna Johansson, Marcus Pompeius og Marianne Zamecznik

Prosjektledere Linn Magnhild Valderaune og Cathrine Ruud

Arrangement og kommunikasjon Kaja Grefslie Waagen og Julie Bjørk

Teknisk team Per Christian Jørstad, Arnfinn Killingtveit, Håvard Stamnes,
Nils Todal og Sturla Heggdalsvik.

Malmö Konstmuseum
Malmöhusvägen 6, 205 80 Malmö

5 juni – 26 oktober, 2025

Kuratorer Anna Johansson og Marcus Pompeius

Program og kommunikasjon Ellen Arvidsson og Gabriel Bohm Calles

Teknisk ledelse Jan Pagh Hansen

Redaktør Anna Johansson

Tekster Anna Johansson, Marcus Pompeius, Gabriel Bohm Calles, Outi Pieski,
Pauliina Feodoroff

Tekstredigering og korrekturlesing Mimmi Sjö og Pauliina Feodoroff

Grafisk design Green Concept & Design Studio

Folderen ble publisert av Malmö Konstmuseum 2025 på svensk, engelsk og
nordsamisk med ISBN 9789185341719

SPESIELL TAKK TIL ALLE LÅNGIVERE

Alwin Van As; Senter for nordlige folk/Davvi Álbmogiid Guovddáš OS; Finlands Nationalgalleris samling, Kiasma; EMMA – Espoo Museum of Modern Art Collection; Finnish National Gallery, Finnish State Art Deposit Collection; KORO – Kunst i offentlige rom; Malmö Konstmuseum; Markus Konttinen; Nasjonalmuseet, Oslo; Nordnorsk Kunstmuseum/Davvi Norgga Dáiddamusea; Nylander Collection; Outi Pieski; RiddoDuottarMuseat- Sámi Dáiddamagasiidna/Samisk Kunstmagasin; Rovaniemi Art Museum/Jenny og Antti Wihuri Stiftelsens samling; Samemuseet Siida; Sametinget/Sámediggi i Norge; Stortingets kunstsamling; Suomen Kulttuurirahaston Lapin rahasto, Collection of Finnish Cultural Foundation's Lapland Regional Fund, Aineen taidemuseo/The Aine Art Museum, Tornio; Tellervo & Oliver Kalleinen; Yle Sápmi; og private samlere.

EN STOR TAKK GÅR OGSÅ TIL

Biret Haarla Pieski, Gáddjá Haarla Pieski, Eeva-Kristiina Nylander, Pauliina Feodoroff, Hanna Parry, Eveliina Guttorm, Rita Nurmenrinta, Laura Annika Pieski, Anni Koivisto, Anna Näkkäläjärvi-Länsman, Elle Valkeapää, Tamarind Institute, Govus/Erno Karjalainen, Mauri Lähdesmäki, Pauli Aikio, Tuomo Puranen, Mari Boine, Tate St Ives og alle ansatte ved Malmö Konstmuseum og Trondheim kunstmuseum. Takk Rástegáisa, Deatnu. Nuvvos Áilegas og andre hjemtrakter.

MED STØTTE FRA

Outi Pieski-utstillingens støttespillere Sámi Dáiddárráddi/Sámi Artists' Council; Bergesenstiftelsen

Sámi árbevierru vuodđuduvvá goabbatguoimmivuhtii, gudnejahttimii ja ovttáárvosaš stáhtusii lundui ja olbmuide. Min eatnamat govviduvvojit dávjá ávdin meahccin dahje ii ovttage eanan. Mun háliidan čájehit ahte dat lea meahcci, kultureanadat mii lea ovdánahttan ovttasdoaibmama buot ealli luonddugáhppáliiguin, maiddáí olbmuiiguin. Mun geavahan tearpma ”radikála njuovžilisvuohta” go čilgen iežan bargguid danne go mu mielas lea radikála ráhkistit, sávvat buori, veahkehit ja buoridit.

OUTI PIESKI

Suomas, davvi-Sámis. Málema, govvema, tekstiillaid, video, grafihka ja installašuvnnaid bokte son guorahallá olbmo ja luonddu gaskavuoda. Su bargu čalmmustahtá sámi historjjá, filosofii ja kultuvrra gažaldagaid ja mo dat váikkuhit otná sámi eallimii.

Pieski mielas duddjon leat duohta priváhta dagut, mii čieknuda oktavuoda eatnamiidda ja lundui, mii gávdno sihke min siste ja min birrasis. Sámi máilmmioainnus lea čielga oktavuoha olbmuid, elliid, šattuid ja luonddu fámuid gaskkas. Luondu lea gaskaneaset čadnojuvvon ortnet mas buot sivdnádusat – sihke oidnosis ja oaidnemeahtumat – leat sogalaččat ja sorjavačča nubbi nuppis.

Su bargguin leat ruohttasat sámi duddjonárbevierus, ja son dávjá geavaha tekstiillaid su dáidagis Muhto duodji ii leat dušše duddjonárbevierru, čilge Pieski. Dat geavahuvvo ráhkadit árgabeaivválaš dávviriid, biktasiid ja činaid, muhto dat lea maiddái ollislaš doaba mii fátmasta sámi máilmmigova. Go sámiid gilde iežaset vuoiŋŋalašvuodas, de sámit baicce čihke vuoiŋŋalaš symbolaid iežaset dujiide. Duddjon lei vuohki vuostálastit. Duodji lea kollektiivvalaš hutkáivuohta ja duddjon nanne maiddái čanastagaid nubbi nubbái, vássán ja boahttevaš buolvvaide, ja lundui. Pieski mielas duddjon lea maid vuohki buoridit traumaid mat čuvvot sohkabuolvvas nubbái ja vuohki nannet oktavuoda eatnamiidda ja buot ealliide. Son geavaha doahpaga radikála njuovžilvuoha čilget

mo duodji giedahallá raššivuoda, duostilvuoda, hearkkesvuoda ja searvvušvuoda.

Čájáhusa namma *Eatnamastit* boahtá odđa dáidagis man Pieski lea duddjon juste dán čájáhusa várás. Namma mearkkaša vuodđudit ja čatnat iežas. Birrasat su ruovttubáikkis leat rukses árpun su dáidagis. Pieski eanadat lea vuostálagaid dáiddahistorjjá mihtilmas luonddugovaide, gos eanadat lea dávjá doaibman duogážin historjjálaš dáhpáhusaide, merken guovlluid ja doaibman geasuheaddji objeaktan gávpotlaččaide. Eatnamat maid son govve albmanahttet su iežas vásáhusaid ja mitalit maddái ovddit buolvvaid vásáhusain.

KURAHTORAT:

ANNA JOHANSSON JA MARCUS POMPEIUS

Jagi 2021 álggahuvvui stáhta ovddasvástádus guorahallat Norgga, Suoma ja Ruota našuvnnalašstáhtaid sámepolitihka. Duohtavuoda- ja seanadankommišuvdna ulbmil lea guorahallat politihkalaš doaimmaid historjjálaš perspektiivvas ja makkár váikkuhusat dain leamaš ja leat sápmelaččaide dál. Duodji *Eatnamastit* vihkkedallá kommišuvnna barggu ja dan váikkuhusaid; ilu man sápmelaččat ja Davviriikkaid gaskasaš vejolaš odđa álgu ja mátolašvuohta ovtteseallimii buktá. Muhto doppe leat maiddá seavdnjadasat, moraš ja doaivvuhisvuohta mat čuožžilit dain vihtanuššamiin mat mitalit nuppi ládje; moraš mii čuovvu go ipmirda buot maid sámit leat bákkus gierddahallan, koloniseremis gitta ruvkeindustriijai, ja dál leat jođanis rievdadusat eanangeavaheamis dálkkádatkriissa geažil ja odđa ruoná kolonialismma báru dihte mii čuovvu majoritehtaservodaga dárbbu lasihit energijabuvttadeami.

Duoji hámiid sáhtta oaidnit oahkkin masa lottit buktet dieđuid iežaset ruovttubáikkiin mat leat čiekŋalit rievdamin. Geahčči sáhtta bidjat iežas guovdu duoji, lottiid johtolagaid gaski ja sáhtta cealkit dearvvuodaide iežas ruvttoeatnamiidda. Cealkit ahte sii jurddašit báikkiid birra mat ledje, mat ain leat ja mat dál leat duššame ja šaddet dakkárin maid mii eat vel dieđe. Duoji lottit gaskkustit sihke balu ja morraša daid issoras stuorra vahágiid ovddas muhto maid ráhkisvuoda ja solidaritehta mii mis lea eatnamii ja dan ássiide.

OUTI PIESKI HÁLEŠTEAPMI PAULIINA FEODOROFFAIN, 2025

Malmö Dáiddamusea Gabriel Bohm Calles ja Marcus Pompeius ságastallamis Outi Pieskiin muitala iežas ja sámiid máilmmioainnu birra, mo su kultuvra váikkuha su govvaduddjomii, eatnama dehálašvuhtii, kollektiivvalaš bargui máhcahit suoláduvvon ládjogahpira ja sámi duodjeárbevieru birra.

Malmö Dáiddamusea (MDM) *Du bargguin leat čiekŋalis ruohttasat du ruovttueatnamii ja sámi servodahkii, ja čájehuvvojit miehtá máilmmi dálááiggi dáiddakonteavsttain. Mo don jurddašat dan vuostálasvuodas?*

Outi Mu dáidda lea eatnama, mu ruovttuguovllu ja mu álbmoga, sámi servoša ovddas, muhto háliidan ahte mu dáidda galgá leat áddehahtti buohkaide. Muhto mun ipmirdan ahte barggut sáhttet hállat iešguđet ládje dan mielde makkár duogáš ja vásáhus olbmos lea. Álgóálbmotdáiddárin, sámi dáiddárin, vurdojuvvo dávjá ahte mii leat politihkalaččat aktiivva. Ahte mii giedahallat ja bargat sámi iešmearridanáššiiguin, eanavuoigatvuodariidduiguin ja nu ain. Ollu mu bargguin lea politihkalaš mearkkašupmi mii lea čielggas ja dárkil, muhto bargguin lea maid čiekŋalis persovnnalaš oaivil mii lea mu gaskavuoda birra eatnamiidda ja báikkiide. Jáhkán ahte lea dehálaš čalmmustahttit fáttáid mat leat hearkki eaige boade nu álkit ovdan. Go ovttastahtta dáid iešguđet dásiid sihke politihkalaš ja rašes áššiid, de jáhkán mii sáhttit oažžut buoret ipmárdusa ja stuorát váikkuhusaid ovdamearkka dihte eanavuoigatvuodaáššiide ja mo dat čuhcet midjiide. Mu mielas govvadáidda lea okta dain buoremus vugiin ovdanbuktit áššiid maidda eai leat sánit.

MDM *Du barggus lea čielga oktavuoha sámii árbevirolaš duodjái. Sáhtátgo veahá mitalit mo dát árbevierru lea váikkuhan du dujiide?*
Outi Mun lean studeren Dáiddaakademiijas Helssegis, lea oahppu gos oahppá geahččat dáidaga oarjemáilmmi vuogi mielde. Mus lea maid duogáš sámii duddjomis. Duodji lea kollektiivvalaš vuohki, mii čatná min oktavuoda nubbi nubbái, ovddeš ja boahhtevaš buolvvaide, ja lundui. Munnje lea duodji radikála ládisvuoha mii giedahallá ráššivuoda, vuoiggálašvuoda, guldaleami ja oktavuoda.

Iežan bargguin ovttaštáhtán dán guokte doahpaga, dán guokte iešguđet lágan duogáza. Mu mielas lea hui dehálaš ja miellagiddevaš ovttaštáhtit dán guokte máilmmi gávnahan dihtii makkár ođđa áddejupmi ja jurddašanduogit ihtet. Dás háliidan maid loktet didolašvuoda das mo mii atnit árvvus duddjoma. Dávjá mii lohkat ja dulkot dujiid eara láhkái dan mielde makkár konteavsttas dat čájehuvvojit, ja mii atnit dujiid iešguđetládje árvvus go daid leat ráhkadan soames geas lea eará kultuvrralaš duogáš. Mu mielas dat lea dehálaš digaštallan.

MDM *Du barggus lea nana vuoiŋŋalašvuoha nugo lea duojiis maid.*
Outi Mun in gal nu liiko sátnái vuoiŋŋalašvuoha, muhto in gávnnat buoret sáni. Sámiid oaidninvuohki lea veaháš earálágan. Dat lea eambo dego máilmmigovva dahje filosofii. Ovdamearkka dihte praktihkalaš doaimmat, nugo go murjet, fierpmut dahje duddjot, leat čadnon vuoiŋŋalašvuhtii, ja don ealát vuoiŋŋalašvuodas seammás. Áššit dáhpuhuvvet oktan, seamma dásis, hierarkiijaid haga.

Duddjoma ja govvamálema gaskkas lea sullasašvuoha. Guktot leaba dego rituálat, buoridanvuohki ja vuohki fuolahit iežas ja iežas vuoiŋŋalaš oktavuodas. Seammalágan dovdu šaddá go leat meahcis árgabeaivválaš bargguin, nugo čuoigamin, vázzimin dahje čoaggimin luonddu riggodagaid. Dat lea maid praktihkalaš vuohki

fuolahit iežat oktavuodas eatnamii. Muhto dán áigge ii leat álki hupmat dakkár vuoinŋalaš áššiid birra. Álgoálbmotfilosofijat ávkkástallojuvvojit mánnga láhkai.

***MDM** Mánga du dujiin leat namat dihto báikkiid mielde. Dát čujuha ahte dain lea erenoamáš mearkkašupmi. Sáhtátgo mitalit eanet dán birra?*

Outi Eanemusat deattuhan iežan málagovain dan oktavuoda mii mus lea dihto báikkiide mu ruovttuguovllu eatnamiin. Dat lea mu vuohki nannet oktavuoda eatnamiiguin. Go mus leat leamaš dehálaš vásáhusat muhtun báikkis ja de málen dan vásáhusa, de dat nanne dan mu siste. Das lea rituálalaš mearkkašupmi. Govvamálema duohken lea álo mitalus dahje duohta dáhphus ja govva duovddagiin ii govvit oidnosa man sáhtta guhkkin várdát, muhto báicce báikin gos bargat ja doaibmat. Dat lea vearba. Dat lea álo dahkku.

Mun lean maid beroštuvvan dain mánnga dási mearkkašumiin mat gávdnovit dakkár eatnamiin masa olbmos lea oktavuohta; maid doppe leat vásihan, lagaš olbmuid ja máttuid mitalusat dain báikkiin ja de maiddá filosofalaš dahje vuoinŋalaš dássi. Eanadagain leat mánga mearkkašumi mat leat čadnon oktii. Ja muhtun báikkis, nugo muhtun várit, leat bassi báikkis. Hui lahka min lea Giisávrri nammasaš vrri gosa lea giisá čihkkojuvvon. Okta mu egiin jurddašalai olu das gos son sáhtášii gávdnat dán ártna, mo son gávnnášii dan, ja makkár reaiduid son dárbbášii, ja nu ain. Seammás sáhtta mitalusa oaidnit maiddá metaforan min gaskavuodas eatnamiidda.

***MDM** Govat eatnamiin geažidit gullevašvuodas, gaskavuodas ja jávkadit siskkáldasa ja olgguldasa.*

Outi Juo. Okta dásá lea ieš govvamálenproseassa, man mun čilgen veaháš dego borramušráhkadeapmin. Dát leat duohta materiálat, golgi ávdnasat ja pigmenttat, ja lea hui somá stoahkat ávdnasiiguin ja addit ieš materiálii vejolašvuoda dahkat visuála válljemiid man nala mun dasto huksen. Go álggán málet, de lea hui unnán maid áhtán stivret. Dat dušše manná nu mo manná, ja mun duođaid oainnán bohtosiid dušše maŋŋel go mála lea goikan.

MDM *Nu ahte lea go buorre dovdu go dat lea dego muhtin eará hálldus?*

Outi Juo, muhtin eará bargá ja de mun dušše čuovvolan dan. Nubbi ášši lea ahte málaloavdda addá čalbmái friddjavuoda lihkadit, dego čalbmi ii livčče čadnojuvvon ovttá sadjái. Olbmuid huksen viessu jieknudahtta čalmmi, jáhkán, dan ektui go meahcci bidjá čalmmi álo lihkadit. Geahččat lahka, geahččat guhkkin, várdát. Dus lea dát lihkastagat ja dat duođaid addá friddjavuodadovddu, dego vajáldahtát iežat. Mun geahččalan ráhkadit juoidá sullasaš iežan govvamálemiin. Danne mun ráhkistan detáljaid. Ii sáhte dušše ovttá áššái guhkit áigái fokuseret, geahčastat lihkkasa.

MDM *Riesaldagat leat elemeanta maid dávjá ihtet málagovain ja du installašuvnnain maŋemus jagiid. Sáhtát go muitalit veaháš dan birra?*

Outi Mun oainnán riesaldagaid mat leat govain dego sámi liidnin, ovdamearkka dihte ráiddus *Nuvvos Áilegas*. Dat ii leat ieš liidni, muhto riesaldagat govvidit liinni. Mun geavahan dávjá bivttasosiid, liidnebihtážiid, govvamálemis vai ráhkadan lagasvuoda, dego olmmoš livččii oidnosis vaikko ieš govas ii oidno. Biktasat leat dat mii lea lagamusas du gorudii. Don leat gokčojuvvon tekstiillain, dat lea duođaid intiima, nu ahte dat lea maid sivva manin mun háliidan geavahit dan málemis. Buktit ovdan lagaš gaskavuoda eatnamiin.

Háliidin maid ovttahttit málema ja duoji. Ieš málen lea maid duddjon. Dat lea duohta bihtta muhtun materiálas, man olmmoš

lea ráhkadan seamma ládje go duoji. Vaikko málen dagaha illušuvnna eanadaga birra, nugo láse dahje juoga, de lea dat ain duohta materiála ja das lea ain muhtinlágan vuoibmi ja mearkkašupmi.

Muhtumin buohtastahtán málema luđiin. Go juoigat muhtumii dahje masa nu, olbmo dahje báikki, de mii eat loga ahte luohti govvida dan olbmo dahje eatnama, muhto don leat dahkan dan olbmo dahje eatnama eallimin dan áiggis ja báikkis. Mun jurddašan málema birra seamma ládje, dat eai govvit eatnama muhto dahket dan eallimin dan bottus dahje dan sajis.

MDM *Leatgo sullasaš jurdagat dan govvaráiddu birra man namma lea Female Guardian Spirits mas lea holbi málagova vuolábealde rávddas.*

Outi Juo, das lea seammalágan mearkkašupmi go riesaldagain. Gova maid lean gohčodan *Sáráhkká Liŋkinjeakkis*. Vuolábealde das lea gávtti holbi. Dáiguin golmma málagovaiguin háliidin ovdanbuktit feminiidna suodjaleaddji vuoigŋaid orruma dihto báikkiin. Golbma áhkát Juoksáhkká, Uksáhkká ja Sáráhkká leat ain oassin sámi jurddašanvuogis.

Ovdal lean jorgalan feminiidna várjaleaddji vuoigŋa nissonipmiliin. Manŋil jurddašin ahte lei boastut geavahit ipmilsáni go dat gullá eará oskkolaš lihkadussii. Dat ii leat sámi árbevirolaš vuohki dadjat dan, nu ahte mun lean baicce álgán geavahit feminiidna várjaleaddji vuoigŋa sáni man diedán muhtin sámedutkit maid geavahit.

MDM *Ruovttoluotta fas dasa maid dadjet ahte eanadagat leat vearban, dáhpáhussan, ii ge substantiivan, áššin. Go gohčoda gova muhtun bassi vári mielde, de lea sáhka olu eanet birra, ii go nu?*

Outi Mun geahččalan ráhkadit gorutlaš vásáhusa mii sulastahtá dan maid soaitá vásihat dehálaš báikkiin meahcis. Dát lea juoga maid mii buohkat sáhttit vásihit. Vaikko málen báikkiid mat leat mu ruovttuguovllus ja mat leat dehálačča munnje, de máleimiin ja maiddái installašuvnnain geahččalan láhčit dili dasa ahte juohkehaš oažžu dovdat oktavuoda báikkiide mat leat sutnje dehálačča. Mun jáhkán ahte mis leat seammalágan vásáhusat iešguđet báikkiin. Mis leat dihto vuogit doalahit oktavuoda.

MDM *Muhtun du bargguin leat láhkateavsttain váldojuvvon bajilčállagat?*

Outi Juo, mun lean beroštuvvan jurdagis ”luonddu goziheaddjit”. Muhtin báikkiin, nugo Aotearoas/Ođđa Selánddas, dahje Ecuadoras, leat dihto jogat ja várít ožžon seamma lágalaš vuoigatvuodaid go olmmoš. Soaitá dát maid sáhtá leat veahkkin Sámis gos mii dáistalit industriijaeanaageavaheami vuostá. Dáiddárin, poehtalaš govvejeddjin, mu mielas lea miellagiddevaš mo dát juridihkalaš teavsttat sáhttet sistsidoallat diekkár poehtalaš cealkagiid ja seammás čielga politihkalaš mearkkašumiid. Dain leat mánnga dási, don duodaid dovddat dan hearkivuoda. Dat geasuha mu.

Okta cealkka lea Ecuador vuoddolágas: lehčanas vuoigatvuohta leat ja liedđut. Duodji *Rástegáisá lágalaš riektesubjektan* lea čadnojuvvon Norgii gos áigot hukset addemeahttun stuora bieggafápmorusttegiid, mánnga dain sámi guovlluide. Oassi dain leat boazodoalu deháleamos báikkiin. Okta párkkain lea plánejuvvon *Rástegáisá* duottarguvlui.

Rástegáisá várri adnojuvvo eanemus bassi várrin olles Deanučázádaga guovllus. Háliidin dahkat dáid govaid nu ahte *Rástegáisás* livčče seamma lágalaš vuoigatvuodat go olbmós.

Das leat bihtát čijnain maid nissonat geavahit, ja liinni riesaldagat. Čijnaid guoddát ráttis, dan sajis gosa čujuhat go áiggut dadjat: "Mun lean mun!".

MDM *Mán̄ga du barggu leat dahkkon ovttas, nugo riesaldat duojit. Sáhtát go dadjat juoidá eanet dan birra man dehálaš lea ovttasbargat?*

Outi Juo, dáid leat mán̄ga sámi nissona risson. Go buohtastahtta oarjemáilmmi jurddašánvugiin, gos hutkáivuoha vuodđuduvvá individualismma jurdagii, de lea sámi duddjon kollektiivvalaš hutkáivuoda birra. Mii fievrredit min máttuid máhtu.

Kollektiivvalaš hutkáivuoha lea čátnojuvvon dasa maid mii leat ovttas mearridan ja maid ovddit buolvvat leat mearridan. Dat sirdojuvvo boahttevaš buolvvaide. Mun oainnán dan miellagiddevažžan ja hui dearvvašlašžan. Lea váttis dán áigge go buot lea nu individuála. Don leat iežat eallima váldoráhkadeaddji, ja dát mielddisbuktá olu átestusa. Kollektiivvalaš doaibmavuohki, duddjon, manná indiviidaguovddáža vuostá mas mii dál eallit, ja maiddái hierarkijalaš jurddašemi vuostá.

Riessut lea álki, muhto go dan barggildat, de šaddá rituála dilli gos sáhtát vuodjut áššiide mat dáhpáhuvvet du siste. Duddjon lea dego biktasiid háhkat nubbái, dat lea ráhkisvuoda dahku. Don duodaid addát iežat vuoimmi ja iežat energiija ja iežat jurddašemi dán praktihkalaš duodjeprošeassas, ja dat maiddái fievrriid energiija dahje fámu.

MDM *Fágaidgaskasaš prošeakta Máttaráhku ládjogaphir lea maid ovttasbargoprošeakta. Dás gieđahalat sámi árbevieruid, giela ja vuoigatvuodaid historjjálaš hávkadeamis ja jávkadeamis koloniseren- ja assimilašuvdnapolitihka bokte.*

Outi Dát lea ovttasbargu dutkiin Eeva-Kristiina Nylanderiin. Ládjogahpira atne nissonat gaskal 1750-logu ja álgo 1900-logu. Fierra nammasaš čoarvehápmi addá ládjogahpirii dan erenoamáš hámi. Dáid gahpiriid gilde risttalaččat lestadialaš lihkadusas geat celke ahte biru orui čoarvvis. Ollu ládjogahpirat leat dál Eurohpá museain gos čájehuvvojit etnográfalaš čoakkáldagain. Mun ja Eeva-Kristiina geahččaleimme ovttas gávdnat odđa vugiid movt ládjogahpiriid fas ealáskahttit. Mii gohčodit dan craftivism, duodjevisma, dehálaš reaidun dasa mo mii ságastallat ovttas váttis áššiid birra ja daid buolvvaid rastildeaddji traumaid ja vásáhusaid birra mat buot sámi nissonolbmuin leat. Mii guoddit etniid ja áhkuid máidnasiid gorudis ja ovttas duddjon sáhtta leat hui buorre vuohki mannat čiekŋaleappot dáidda dovdduide. Dat lea luvven dovdduid, leamaš dehálaš, ollu reaškkas ja čierun.

Govvabargu ládjogahpira birra 47 eanemus ohccojuvvon máttaráhkut čujuha Andy Warhola bargui 13 eanemus ohccojuvvon dievddut. Mii háliideimme čájeht mo dát gahpirat leat dego fárgan museain miehtá Eurohpá, vuoimmi ja mearkkašumi haga, muhto go daid luoitá čoahkkanit de šaddet fámoláčča. Mii háliidit boahttevuodas buvttadit giehtaduddjon ládjogahpiriid.

MDM *Videoduodji Ceagganaddat lea eará bargu dien ráiddus.*

Outi Juo. Dát lea dahkkon ovttas Biret Haarla Pieskiin, mu nieiddain, guhte lea dánsejeaddji ja koreográfá. Moai lágideimme deaivvadeami guvttiin ládjogahpiriiguin. Odđa ja boares áhkkugahpira Kulturen und Kunste der Welt čoakkáldagas Hamburgas. Koreografija lea oktavuoda ja dovdduid birra mat bohciidit dán deaivvadeamis: boares áhkku gii lea leamaš okto nu guhká. Duodji čájeha min ohcaleami. Mii buktit dearvvuodaid min ruovttuguovlluin, sámi servodagain, ja sávvat sin fas boahhtit ruoktot.

Videoduodji lea maid čadnon máhcaheami jurdagii. Eeva-Kristiina govvida dan dego rematrieren mii álgá dohko gos repatrieren ii joavdda: Mo dáhpáhuvvá go sámi dávvirat leat máhccan ruovttoluotta sámi servošiin? Lea dehálaš ahte min dološ duojit eai leat dušše sámi musea gealláriin, akto doppe. Mii háliidat ahte sii resosialiserejuvvojit sámi servodagaide ja ahte sii šaddet ealli miellahttun, aktiivvalaš miellahttun sámi servodagas. Dáid subjeavttaid bokte, eaige objeavttaid bokte, mii sáhttit ođđasit muitit ja oahppat min máttuideamet dieduid ja dáidduid. Máhcaheapmi mearkkaša máhccat ruovttueatnamiidda.

MARCUS POMPEIUS & GABRIEL BOHM CALLES

OVTTAS OUTI PIESKIIN

guovvamánu 26. beaivi, 2025

Outi Pieski
Eatnamastit

Trondheim kunstmuseum
Bispegata 7 b, 7013 Trondheim

guovvamánu 7.b. – miessemánu 3.b. 2026

Kurahtorat Anna Johansson, Marcus Pompeius ja Marianne Zamecznik
Prošeaktajodiheaddjit Linn Magnhild Valderaune ja Cathrine Ruud
Lágideapmi ja gulahallan Kaja Grefslie Waagen ja Julie Bjørk
Teknikkalaš joavku Per Christian Jørstad, Arnfinn Killingtveit, Håvard Stamnes, Nils Todal ja Sturla Heggdalsvik.

Malmö Konstmuseum
Malmöhusvägen 6, 205 80 Malmö

geassemánu 5.b.– golgotmánu 26.b. 2025

Kurahtorat Anna Johansson ja Marcus Pompeius
Prográmma ja gulahallan Ellen Arvidsson ja Gabriel Bohm Calles
Teknikkalaš jodiheapmi Jan Pagh Hansen

Váldodoaimmaheaddji Anna Johansson
Teavsttat Anna Johansson, Gabriel Bohm Calles, Marcus Pompeius,
Outi Pieski ja Pauliina Feodoroff
Jorgalusat Anne Wuolab
Geavuslohkan Mimmi Sjö ja Pauliina Feodoroff
Gráfalaš hábmen Green Concept & Design Studio

Gihppaga ruotagillii, engelasgillii ja davvisámegillii lea Malmö Konstmuseum
almmuhan jagi 2025 nummáriin ISBN 9789185341719

ERENOAMÁŠ GIITOSAT BUOHKAIDE GEAT LEAT LUOIKANDUJIID

Alwin Van As; Davvi Álbmogiid Guovddáš OS; EMMA – Espoo Museum of Modern Art Collection; Finlands Nationalgalleris samling, Kiasma; Finnish National Gallery, Finnish State Art Deposit Collection; KORO – Public Art Norway; Malmö Art Museum; Markus Konttinen; The National Museum, Oslo; Northern Norwegian Art Museum/Davvi Norgga Daiddamusea; Nylander Collection; Outi Pieski; RiddoDuottarMuseat- Sami Daiddamagasiidna/The Sami Art Collection; Rovaniemi Art Museum/Jenny and Antti Wihuri Foundation Collection; Sami Museum Siida; Sami Parliament in Norway; The Norwegian Parliament art collection; Suomen Kulttuurirahaston Lapin rahasto, Aineen taidemuseo/The Aine Art Museum, Tornio; Tellervo & Oliver Kalleinen; Yle Sapmi ja priváhtta oamasteaddjit.

STUORA GIITOSAT DAIDDA OLBMUIDE

Biret Haarla Pieski, Gáddjá Haarla Pieski, Eeva-Kristiina Nylander, Pauliina Feodoroff, Hanna Parry, Eveliina Guttorm, Rita Nurmenrinta, Laura Annika Pieski, Anni Koivisto, Anna Näkkäläjärvi-Länsman, Elle Valkeapää, Tamarind Institute, Govus/ Erno Karjalainen, Mauri Lähdesmäki, Pauli Aikio, Tuomo Puranen, Mari Boine, Tate St Ives, ja buot Malmö Dáiddamusea bargiide. Giitu Rástegáisá, Deatnu, Nuvvos Áilegas ja eara ruoktoguovllu duovdagat.

DORJON

Outi Pieski čájahusbargu lea dorjon Sámi Dáiddárráddi.

The Sámi tradition is based on reciprocity, respect, and equal status for nature and people. Our land is often pictured as wilderness or no-man's land. I want to show it is a cultural environment that has evolved in coexistence with all living entities, including humans. I use the term 'radical softness' when describing my works because I think it is radical to love, to wish well, to help and heal.

OUTI PIESKI

Artist Outi Pieski is based in Ohcejohka (Utsjoki), Finland, in northern Sápmi—the geographical area that has been inhabited by the Indigenous Sámi people for millennia, predating and crossing current national boundaries. In her work, Pieski sheds light on questions of Sámi history, philosophy and culture, and how these impact Sámi life today. Through painting, photography, textiles, video, graphics and installations, Pieski explores the relationship between humans and nature.

For Pieski, creation is a deeply personal act that deepens the connection with the landscape and nature that exists both within us and around us. In the Sámi worldview, there is a clear connection between humans, animals, plants, and the forces of nature. Nature is an interconnected system where all creatures—both visible and invisible—are related and dependent on each other.

Her work is rooted in the Sámi handicraft tradition *duodji*, and she often uses materials such as textiles in her art. But *duodji* is more than just a craft tradition, Pieski explains. It is used to create everyday objects, clothing, and jewellery, but it is also a holistic concept that encompasses the Sámi worldview. When the Sámi were forbidden to practice their spirituality, they instead hid the spiritual symbols in their crafts. Crafting was a way to express resistance. *Duodji* is a collective way of creating, and the act also strengthens the

ties each other, to previous and future generations, and to nature. For Pieski, working with duodji is also a method for healing the traumas that span generations and a way to strengthen an original relationship with the land and all living things. She uses the concept of 'radical softness' to explain how duodji deals with vulnerability, honesty, sensitivity, and community.

The exhibition title *Eatnamastit* comes from the title of a new work Pieski made specially for this exhibition, and it means to ground or anchor oneself in the land. The environments around her home region run like a red thread through her art. Pieski's landscapes contrast with typical usage of nature imagery throughout art history, where the landscape has often formed a backdrop for historical scenes, marked territory, and functioned as an attractive object for city dwellers. Her landscapes embody her own experiences while also sharing the experiences of generations that came before.

CURATORS: ANNA JOHANSSON AND MARCUS POMPEIUS

In 2021, a state-appointed investigation of the policies pursued against the Sámi peoples by the nation states of Norway, Finland, and Sweden began. The Truth and Reconciliation Commission aims to map the policies in a historical perspective and their consequences for the Sámi people today. The work *Eatnamastit – Love Letters with Land* reflects on the commission's work and its consequences, the joy of the possible restart between the Nordic nations and a possibility of coexistence. But there is also darkness, sorrow, and despair rising from the witness statements that tell the opposite; an undercurrent of melancholy over everything the Sámi people have had to endure, from colonisation to the mining industry, and now rapid changes of the land due to the climate crisis and a new wave of green colonialism resulting from the majority society's urgent need to increase energy production.

The shapes of the piece can be seen as a flock of birds bringing messages from their profoundly changing homelands. The viewer can situate themselves in the middle of the piece, between the birds' paths, and be able to send their greetings to their own homelands. To say they are thinking of the places that were, that still exist, and that are about to be lost and reborn into something we do not know yet. The birds of the piece transmit both horror and sorrow for the immense losses, and the love and solidarity we feel for and with the land and its inhabitants.

OUTI PIESKI IN DIALOGUE WITH PAULIINA FEODOROFF, 2025

In a conversation with Gabriel Bohm Calles and Marcus Pompeius at Malmö Konstmuseum, Outi Pieski speaks about her own worldview and that of the Sámi people, how her culture informs her painting, the significance of the landscape, the collective work of reclaiming the stolen Ládjogahpir, and the Sámi handicraft tradition duodji.

Malmö Konstmuseum (MKM) *Your works are deeply rooted in your homeland and Sámi society, and they are exhibited worldwide in contemporary art contexts. How do you relate to this contrast?*

Outi My art is for the land, for my homeland, and for my people, the Sámi society, but I want my art to be understandable by everyone. However, I understand that the works might speak to you differently depending on what background and experiences you have.

As an Indigenous artist, a Sámi artist, we are often expected to be politically active. That we are dealing and working with Sámi self-determination issues, with land right issues, and so on. In many of my works, there is a clear political meaning that is really precise and exact. But the works also have a deeply personal meaning that is about my experiences, and about spirituality. I think it's important to also deal with vulnerable and sensitive topics. When merging these different levels of both political and sensitive issues, I think we can get a better understanding and greater impact of, for example, land rights issues and how these affect us. I find visual art to be one of the best ways to express the kind of things that we don't have words for.

MKM *In your practice, you have a clear connection to the traditional Sámi craft duodji. Can you tell us a bit about the impact of this tradition on your works?*

Outi I have studied at the Academy of Fine Arts in Helsinki, an education where you're taught to think in the Western way of contemporary art. I also have a background from Sámi duodji practices. Duodji is a collective way of making. It is our connection to each other, to past and future generations, and to nature. For me, duodji is radical softness dealing with vulnerability, sincerity, sensibility, and communality.

In my works I'm combining these two concepts, these two different backgrounds. I find it very important and interesting to merge the two worlds, to find out what new ways of understanding and thinking that emerge.

Embedded in this, I also want to raise awareness about how we value craft. We often read and interpret craft differently depending on the context where it's shown. And we value craft differently when it's created by someone from a different cultural background. I think this is an important discussion to have.

MKM *There is a strong spirituality in your practice that is also present in duodji.*

Outi I don't really like the word spirituality, but I can't find a better word. The Sámi perspective of seeing things is a bit different. It's more like a worldview or philosophy. For example, really practical acts, like when you're picking berries, taking nets from the river, or doing handicraft, are connected to spirituality; you are practicing the spirituality at the same time. Things are happening at the same time, at the same level, without hierarchies.

There is a similarity between the duodji practice—the handicraft practice—and the painting practice. Both of them are like rituals, a practice of healing and a way to take care of yourself and your

spiritual connection. A similar feeling appears when you are in the forest or in the mountains and doing everyday life things, like skiing, walking, or gathering gifts from the nature. That is also a practical way of taking care of your connection with the land. But it's not easy to talk about these kinds of spiritual things nowadays. The Indigenous peoples' philosophies are being appropriated in many ways.

MKM *Many of your works are named after specific places. This suggests that they have a special meaning. Could you tell us more about this?*

Outi My paintings especially are bringing out the connection that I have with certain places in the landscape of my home area. It's my way of deepening my connection with the land. When I have had important experiences at some place and then paint that experience, it kind of strengthens it in me. It has ritualistic meaning. There is always a story or an actual happening behind the painting. And the painting of a landscape is not a view that you can look at from a distance but a place to act. It's like a verb. It's always like an action.

I'm also interested in the many levels of meanings that there are in a landscape that you have a relation to; what you have experienced there, your relatives and ancestors' stories in those places, and then also the philosophical or the spiritual level. There are a lot of meanings intertwined in a landscape. And also, certain places, like certain mountains, are sacred places.

Very close to me is a fjell called Giisavárri, and 'giisa' means 'wooden box', like a chest, where you can put your treasures. And in this fjell, there is a giisa hidden. One of my uncles speculated a lot about where he could find this treasure, what he would have

to do to find it, and what kind of tools he would need and so on. At the same time, the story can also be seen as a metaphor that is about our relationship with the land.

MKM *The landscapes give a hint of a relationship, of reciprocity, and a dissolution of inside and outside.*

Outi Yes. One level is the actual painting process, that I describe like cooking. It's real materials, liquids, and pigments, and it's really nice to play together with these materials and give the material itself the opportunity to make visual choices that I then build on. When I start my paintings, there is very little that I can control. It just goes as it goes, and actually I see the result only after it has dried.

MKM *So it feels good to have that sort of in someone else's hands?*

Outi Yes, someone else is doing the work and then I sort of just follow that. Another thing is that the painting surface gives freedom for the eye to move around; like your eye is not stuck in one spot. A man-made house kind of freezes your eye, I think, compared to when you are in a forest or mountains when your eyes are moving all the time. You look closely, you look far away, you have this movement, and it really gives a feeling of freedom, like you are forgetting yourself. I try to create something similar in my painting practice. That's why I love details. You can't just focus on one thing for a long time, your eyes move around.

MKM *Tassels are a recurring element in your paintings and, in recent years, also in your installations. Can you tell us about that?*

Outi I see the tassels that are on the paintings as 'the Sámi shawl', for example, the series *Nuvvos Áilegas*. It's not the actual shawl but it represents the shawl with the tassels.

Even though there isn't a human or any people visible in the painting itself, I often use clothing parts, pieces of fabric, in the painting to bring out the closeness, like the human is visible. The clothing is the closest thing to your body. You are covered with the textile and it's really intimate, so that is also a reason why I want to use it in the painting. To bring this intimate connection with the land.

I also wanted to combine painting and crafting. The painting itself is also a piece of craft. It's an actual piece of some material, which is made by a person in the same way as handicraft. Even though the painting is creating an illusion of a landscape, like a window or something, it is still a piece of actual material, and it still holds some kind of power and meaning.

Sometimes I also compare painting with the Sámi vocal tradition of joiking. When you are joiking for someone or something, a person or a place, we do not say you are describing the person or place, but you're making that person or place come alive in that moment, in that space and time. I think of paintings in a similar way, they don't describe the landscape but make it come alive in that moment or space.

MKM *Are there similar thoughts behind the series of paintings titled The Female Guardian Spirit with a hem at the bottom.*

Outi Yes, it's similar to the tassels. The painting that I've named *The Female Guardian Spirit Sáráhkka at Linjeaggi Marsh*, is a specific marshland. On the bottom they have the hem from the Sámi gákti, the regalia. In these three paintings I wanted to bring out how the female guardian spirits are in those specific places. The three female guardian spirits—Juoksáhkka, Uksáhkka and Sáráhkka—are still really part of the Sámi way of thinking.

Previously, I translated ‘female guardian spirit’ as ‘goddess’. Later on, I thought it was wrong to use the word ‘goddess’ because it belongs to a different religious movement. It’s not the traditional Sámi way of saying it so I’ve begun to use ‘female guardian spirit’ instead, a word I know some Sámi scholars are also using.

MKM *Let’s get back to what you said about the landscape as a verb, an event, rather than a noun, a thing. When you name a painting after a sacred mountain, there is so much more here, right?*

Outi I try to create a bodily experience similar to the kind you can have when you’re experiencing important places in the land. This is something that all of us can have. Even though I am painting places that are in my home area and that are important to me, I’m trying to bring out in the paintings and also in the installations, an opportunity for anyone to get a connection to those places. I believe that we share similar experiences in different places. The experience is the same because we are humans. We have certain ways of being connected.

MKM *Some of your works have titles from legal texts.*

Outi Yes, I’m interested in the idea of the ‘guardian of nature’. In some places, for example in Aotearoa/New Zealand, or in Ecuador, certain rivers or mountains have been given the same legal rights as a human. Maybe this could be of help also in the Sámi areas where we are fighting against the industrial land use. As an artist, a poetical painter, I find it fascinating how these legal texts can have very poetical sentences and at the same time a clear political meaning. They consist of many layers, you can really feel the vulnerability. I find this very fascinating.

One sentence is from the Ecuadorian constitution, “Independent Right to Exist and Flourish”. The work *Sacred Mountain*

Rástegáisá as a Legal Person is connected to Norway, where they are planning to build gigantic wind parks, many of them in Sámi areas, and some in the most important places for reindeer herding. One of the wind parks is planned for the Rástegáisá mountain area. Rástegáisá mountain is considered to be the most holy mountain in this whole Deatnu river region. So I wanted to make these paintings as if Rástegáisá would have the same legal rights as a person. It uses pieces from the jewellery that women wear, and the tassels from the shawl. The jewellery is worn on the chest, at the place where you point when you want to say, “I am me!”

MKM *Many of your works are done collectively, like the large tassel works. Can you say something more about the importance of working together?*

Outi Yeah, these tassel parts are made by several Sámi women. Compared to the Western way of thinking, where creativity is based on the idea of individualism, Sámi duodji practices is about collective creativity. We hold the knowledge of the ancestors.

Collective creativity is about what we have decided together and what the past generations have decided, and it follows to the next generations. I find it fascinating and really healthy. It's hard nowadays when everything is so individual, you are the main creator of your own life, and this creates a lot of pressure. The collective way of making, the practice of duodji, goes against the individual centeredness we are living in now, and also against the hierarchical thinking.

The act of making the tassels is simple but when you repeat it, it creates a ritualistic situation where you can concentrate on things that are going on in your mind. The making of duodji is like making clothing for another person, it's an act of love. You are really giving

your effort and your energy and your thinking into this practical crafting process, and it's also delivering an energy or power.

MKM *The interdisciplinary project Máttaráhkku Ládjogahpir (Foremother's Hat of Pride) is also a collaborative project. Here you are dealing with the historical suppression and erasure of Sámi customs, languages, and rights through colonisation and assimilation policies.*

Outi This work is a collaboration with Finnish researcher Eeva-Kristiina Nylander. The ládjogahpir hats were used by women between the 1750s and turn of the twentieth century. The curved, horn-like shape gives the Ládjogahpir its distinctive look. These hats were forbidden by the Christian Pietistic movement Laestadianism, whose followers claimed that the devil lived in the *fierra*, the horn. Many ládjogahpirat are now situated in museums where they are presented as objects in ethnographic collections. Eeva-Kristiina and I came together to try to find new ways to make these ládjogahpir hats live again. We call it 'craftivism', and it is a very important tool for how we talk together about difficult issues and the intergenerational traumas and experiences that every Sámi woman has. We carry our mothers' and grandmothers' stories in our bodies, and duodji crafting together can be a really helpful way to go deeper into these feelings. It has been emotionally freeing and important, with a lot of laughing and crying.

The photographic work about the ládjogahpir with the 47 most wanted foremothers refers to Andy Warhol's piece with the 13 most wanted men. We wanted to show how these hats are like prisoners in the museums all around the world, lacking power and meaning. But when you let them come together it starts to become powerful. We want to mass-produce ládjogahpir hats in the future.

MKM *The video work Listening with Foremother is another work in the series.*

Outi Yes. This is made together with Biret Haarla Pieski, my daughter, who is a dancer and choreographer. We arranged a meeting with the two ládjogahpir hats, one new and one old foremother's hat from the collection of Kulturen und Kunste der Welt in Hamburg. The choreography is about the connection, feelings, and emotions that appear in this meeting. It's a meeting with an old foremother that has been alone for a really long time, and it expresses how much we wish to speak Sámi with them, our longing to send greetings from our homelands, from the Sámi societies, and wishing them to come back.

It's also connected to this idea of the rematriation. Eeva-Kristiina describes it like rematriation starts where repatriation can't reach. What happens when the Sámi belongings have returned to the Sámi societies? It's important that our belongings don't just sit in the Sámi museum basements instead, all alone there. We want them to be resocialised into the Sámi societies and for them to become living, active members of the Sámi society. Through these subjects, we are able to re-remember and re-learn knowledge back from our ancestors. Rematriation means coming back to the land.

**GABRIEL BOHM CALLES & MARCUS POMPEIUS
WITH OUTI PIESKI**

26th of February 2025

Outi Pieski
Eatnamastit

Trondheim kunstmuseum
 Bispegata 7 b, 7013 Trondheim

7 February – 3 May 2026

Curators Anna Johansson, Marcus Pompeius and Marianne Zamecznik

Project managers Linn Magnhild Valderaune and Cathrine Ruud

Events and communication Kaja Grefslie Waagen and Julie Bjørk

Technical team Per Christian Jørstad, Arnfinn Killingtveit, Håvard Stamnes,
 Nils Todal and Sturla Heggdalsvik.

Malmö Konstmuseum
 Malmöhusvägen 6, 205 80 Malmö

5 June – 26 October 2025

Curators Anna Johansson and Marcus Pompeius

Curators Programme and Mediation Ellen Arvidsson and Gabriel Bohm Calles

Technical Direction Jan Pagh Hansen

Editor Anna Johansson

Texts Anna Johansson, Gabriel Bohm Calles, Marcus Pompeius, Outi Pieski,
 Pauliina Feodoroff

Text editing and proof reading Mimmi Sjö and Pauliina Feodoroff

Graphic design Green Concept & Design Studio

The folder was published by Malmö Konstmuseum in 2025 in Swedish, English,
 and Northern Sámi, with ISBN 9789185341719.

SPECIAL THANKS TO ALL THE LENDERS

Alwin Van As; Center for Northern People AS (DÁG)/Davvi Álbmogiid Guovddáš OS/; EMMA – Espoo Museum of Modern Art Collection; Finlands Nationalgalleris samling, Kiasma; Finnish National Gallery, Finnish State Art Deposit Collection; KORO – Public Art Norway; Malmö Art Museum; Markus Kontinen; The National Museum, Oslo; Northern Norwegian Art Museum/ Davvi Norgga Daiddamusea; Nylander Collection; Outi Pieski; RiddoDuottarMuseat – Sami Daiddamagasiidna/The Sami Art Collection; Rovaniemi Art Museum/Jenny and Antti Wihuri Foundation Collection; Sami Museum Siida; Sami Parliament in Norway; The Norwegian Parliament art collection; Suomen Kulttuurirahaston Lapin rahasto, Aineen taidemuseo/The Aine Art Museum, Tornio; Tellervo & Oliver Kalleinen; Yle Sapmi; and private collectors.

A BIG THANK YOU ALSO TO

Biret Haarla Pieski, Gaddja Haarla Pieski, Eeva-Kristiina Nylander, Pauliina Feodoroff, Hanna Parry, Eveliina Guttorm, Rita Nurmenrinta, Laura Annika Pieski, Anni Koivisto, Anna Nakkalajarvi-Lansman, Elle Valkeapaa, Tamarind Institute, Govus/ Erno Karjalainen, Mauri Lahdesmaki, Pauli Aikio, Tuomo Puranen, Mari Boine, Tate St Ives, and all staff at Malmö Konstmuseum and Trondheim Kunstmuseum.

SUPPORTED BY

The Outi Pieski Exhibition Supporters Circle Sami Daiddarrad̄di/ Sami Artists' Council/Bergesen Foundation

- 50 *Nuvvos Áilegas, českes* 2011
Fjell Nuvvos Áilegas i hvitt/Fjell Nuvvos Áilegas in White
 ©Ari Karttunen/EMMA
- 51–52 *Uksáhkká Bissočuollanjeakkis* 2017 (Detail/Detállja/Detail)
Den kvinnelige vokterånden Uksáhkká ved Bissočuollanjeaggi-myra/
The Female Guardian Spirit Uksáhkká at Bissočuollanjeaggi Marsh
 ©Ari Karttunen/EMMA
- 53 *Čáppamudot Áilegas* 2018
Nuvvos Áilegas med vakkert ansikt/Sweet-faced Mountain Nuvvos Áilegas
 ©Oulu Art Museum
- 54 *Gahpiraš* 2018 *Alážis* 2018
Mitt elskede luefjell/Sweet Hat Mountain *På toppen/At the Top*
 ©Ari Karttunen/EMMA ©Ari Karttunen/EMMA
- 55–56 *Gurra* 2014 (Detail/Detállja/Detail)
Ravine/Gorge
 ©Jussi Tiainen
- 57 *Golle-eana* 2013
Gullandet/Land of Gold
 ©Ella Tommila/EMMA.
- 58 *Rástegáisá lágalaš riektesubjektan I* 2018
Det hellige fjellet Rástegáisá som en juridisk person I/
Sacred Mountain Rástegáisá as a Legal Person I
 ©Jussi Tiainen
- 59–60 *47 eanemus ohccojuvvon máttaráhku* 2019
De 47 mest ettersøkte formødrene/The 47 Most Wanted Foremothers
 Outi Pieski & Eeva-Kristiina Nylander
 ©Sang Tae Kim
- 61 *Oh, Gárdečohka* 2014
 ©Jussi Tiainen
- 62 *Deatnu, máttöžan* 2018
Tana elv, vår forfader/Deatnu River, Our Ancestor
 ©Ari Karttunen/EMMA
- 63–64 *Min eana, min ivnniiguin* 2015 (Detail/Detállja/Detail)
Vårt land, med våre farger/Our Land, Our Running Colours
 ©Pirje Mykkänen/Finlands Nationalgalleri/Finnish National Gallery

Trondheim kunstmuseum

MUSEENE I
SØR-TRØNDELAG

Bergesen-
stiftelsen

Malmö
Konstmuseum